

Dato: 25.02.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/2337 J.post ID: 19/19630
Saksbehandler: Kjell-Are Hansen
Saksansvarlig: Gunvor Erdal

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	04.03.2019	012/19
Eldrerådet	05.03.2019	013/19
Utvalg for samarbeid	13.03.2019	008/19
Hovedutvalg for bistand og omsorg	13.03.2019	016/19
Formannskapet	02.04.2019	071/19

Krav til norskkompetanse i pleie- og omsorgstjenesten

Formannskapet-02.04.2019- 071/19

Vedtak:

- I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
- Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.
- Hovedutvalg for bistand og omsorg orienteres om utviklingen av rekrutteringen i pleie- og omsorgstjenesten.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-13.03.2019- 016/19

Vedtak:

- I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
- Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.

Utvalg for samarbeid-13.03.2019- 008/19

Vedtak:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.
3. Rådmannen bes legge fremme en sak om norskkrav for ansatte i barnehage, skole og SFO . Saken bør også belyse hvordan dette kan styrkes og følges opp.

Eldrerådet-05.03.2019- 013/19

Anbefaling:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.
3. Eldrerådet ønsker å bli orientert underveis i prosessen.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-04.03.2019- 012/19

Vedtak:

Saken Krav til norskkompetanse i pleie- og omsorgstjenesten tas til orientering. Rådet anbefaler rådmannens forslag til nye skjerpede språkkrav.

Hovedutvalg for bistand og omsorg-13.03.2019-016/19

Vedtak:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.

SAKEN I KORTE TREKK

Saken handler om hvilke krav som gjelder til norskkompetanse i brukerrettede tjenester i pleie- og

omsorgstjenesten, hva status er, samt oppfølging og forsterking av kravene til norsknivå. God norskkompetanse er viktig for å kunne gi gode og forsvarlige tjenester til kommunens innbyggere og for å sikre god kommunikasjon med brukere, kollegaer og pårørende. Det er ansatte i kommunen som ikke tilfredsstillende de definerte kravene i dag. Disse må gis nødvendig språkopplæring. Samtidig må vi sikre at fremtidige medarbeidere tilfredsstillende kravene til norskkompetanse som gjelder for den aktuelle stillingen/tjenesten.

Tidligere behandling

Sak 002/18 i Utvalg for samarbeid «Status minoritetsspråklige 2017»

Sak 033/16 i Utvalg for samarbeid, «Krav om norskkompetanse ved tilsetting»

Sak 127/18 (referatsaker) i Kommunestyret 5.12.2018 «Spørsmål vedr. krav til norskkunnskaper i pleie og omsorgstjenesten»

Redegjørelse og vurdering

Det er klare krav til norskkompetanse i tjenestene som retter seg mot brukerne, blant annet i Oppvekst barnehage og Pleie og omsorg.

Språknivåene

Det felles europeiske rammeverket for språk har en felles standard for de ulike språknivåene. De gjeldende skalaene er:

A – språkbruker på grunnleggende nivå

A1 – begynnernivå

A2 – elementært nivå

B – selvstendig bruker

B1 – mellomnivå

B2 – høyere mellomnivå

C – kompetent språkbruker (et avansert kompetansenivå som kreves for mer komplekse studieoppgaver og arbeid)

C1 – avansert nivå

C2 – språkferdigheter nesten på nivå med morsmålsbruker

Det er Kompetanse Norge, en underliggende etat av Kunnskapsdepartementet, som har ansvar for de fire årlige norskprøvene. Gjeldende læreplan inneholder beskrivelser for fire av de seks nivåene: A1, A2, B1 og B2.

En nærmere beskrivelse av hva som forventes på de ulike nivåene er vedlagt.

I Bærum kommune gjelder følgende regler:

Minimumskravet for alle nyansatte arbeidstakere i brukerrettede tjenester som kommer fra land utenfor Skandinavia, er at de før ansettelse skal dokumentere norskkompetanse på nivå med B1. For arbeidstakere med 3-årig høgskole- eller universitets utdanninger kravet på nivå med B2.

Det er ingen formelle språkkrav for medarbeidere som ikke arbeider direkte med brukere. For disse vurderes språkkravet ut fra arbeidets karakter og hva som er behovet for å kunne løse arbeidsoppgavene. Erfaringen er at medarbeidere i denne kategorien raskt får en god språkutvikling gjennom praksis og samhandling med kollegaer.

Rekrutteringsutfordringer

Generelt er det utfordrende å rekruttere sykepleiere og vernepleiere. Det er få søkere til de utlyste stillingene; i 2018 var det i gjennomsnitt 3 søkere pr utlyst sykepleierstilling. En rimelig antakelse er at det å skjerpe kravene til norsknivå kan medføre færre søkere pr stilling. Kravet kan også medføre det motsatte – nemlig at sykepleiere og vernepleiere registrerer at det er forventning til høyere språkkompetanse som også vil påvirke kvaliteten på tjenesten. Dette kan medføre at det vil oppfattes som mer aktuelt å søke stillingene.

Kostnader

Det har over flere år blitt lagt til rette for at medarbeidere som var ansatt i kommunen før kravene om B1 og B2 ble innført, skulle komme opp på rett språknivå. Mange medarbeidere har gjennom dette tilegnet seg betydelig bedre norskkunnskaper, og har bestått norskprøven med kompetansekravet som er satt for deres utdanningsnivå.

I 2015 og 2016 var kostnadene til norskopplæringen hhv kr 528 000,- og kr 1 187 000,-.

Erfaring fra andre kommuner

Språkkravet varierer noe mellom enkelte kommuner. Oslo krever nivå C1 for blant annet sykepleiere og B2 for fagarbeidere, i Drammen kommune er kravet tilsvarende B2 og B1 og i Asker kreves C1 for sykepleiere.

Sykehjems-etaten i Oslo kommune har praktisert nivå C1 for blant annet sykepleiere, ergoterapeuter, fysioterapeuter, leger, kvalitetssjefer, ledere og andre. Dette nivået er satt fordi det tilsvarer nivå for høyskole- og universitetsutdanning – og etaten mener det er helt avgjørende for å kunne forstå kompliserte sykepleieprosedyrer og det komplekse i sykepleieferdigheter som utføres i langtidshjem og helsehus. I tillegg er det strenge krav til det enkelte helsepersonell sin lovpålagte dokumentasjonsplikt. Etaten opplever det ikke vanskelig å rekruttere sykepleiere på nivå C1, og mener det har en klar sammenheng med at etaten har satt sykepleiefaget og tverrfagligheten i fokus. Det bidrar nok mer til attraktivitet blant sykepleiere at fagligheten øker.

For helsefagarbeidere er kravet B2, fordi det handler om pasientsikkerhet.

Norskkompetanse i barnehage

For barnehagene er språkkravet hjemlet i barnehageloven, med tydelige krav til norsknivå for styrere, pedagogiske ledere og andre ansatte. I barnehagene ansettes det kun personer som har bestått det nivået som kreves for stillingen. Styrere og pedagogiske ledere må bestått nivå B2 i samtlige delprøver. For andre ansatte er kravet A2 på den skriftlige delprøven og B1 på de øvrige prøvene.

Norskkompetanse i Pleie og omsorg

Antall medarbeidere som ikke har bestått kompetansekravene

En kartlegging i Pleie og omsorg viser at det i Pleie og omsorg er:

- 44 helsefagarbeidere / hjelpepleiere som ikke innehar norskkunnskap på nivå B1
- 43 sykepleiere som ikke innehar norskkunnskap på nivå B2

Dette er medarbeidere som ble tilsatt før kommunen satte kravet om B1 og B2.

Planlagt oppfølging og aktuelle tiltak

Det er som beskrevet ovenfor totalt 87 medarbeidere i Pleie og omsorg som ikke tilfredsstiller de definerte kravene. I løpet av 2019 vil det bli igangsatt individuelt tilpasset norskopplæring for disse medarbeiderne. Dette med mål om å sikre at den enkelte medarbeider tilegner seg nok kunnskap til å bestå kompetansekravene i norsk muntlig og skriftlig.

Dersom medarbeideren etter gjennomført individuell norskopplæring ikke klarer å tilegne seg minimumsnivået for norskkompetanse, vil arbeidsoppgavene måtte tilpasses kompetansenivået medarbeideren klarer å oppnå. Det vil kunne bli arbeidsoppgaver medarbeideren ikke kan utføre siden arbeidsgiver er ansvarlig for faglig forsvarlighet i tjenestene. Dette vil være individuelle vurderinger som skal dokumenteres i medarbeiders personalmappe. Det at en eller flere arbeidsoppgaver tas vekk fra medarbeideren, vil ikke ha noen konsekvens for lønnsnivå eller ansettelsesforholdet ellers.

Drøfting med organisasjonene

Saken er drøftet med organisasjonene i MBM OU. Organisasjonene støtter rådmannens forslag. De er positive til at det skal gjennomføres et kompetanseløft for de som ikke møter kravet om norskkompetanse. De påpeker også at det er viktig å verdsette den mellommenneskelige dimensjon som ofte ivaretas godt av personer fra andre land, og som ikke nødvendigvis er avhengig av norskkompetansen.

Rådmannens anbefaling av endret kompetansenivå i Pleie og omsorg

Etter samhandlingsreformen har det blitt mer krevende og komplekse tjenester i kommunen, og det ytes mer spesialiserte tjenester i alle seksjonene i Pleie og omsorg enn tidligere. For å sikre at pasienter/brukere får forsvarlige og gode tjenester, kreves økt kompetanse på flere nivåer, og ikke minst knyttet til språkkompetanse. Det er viktig at våre medarbeidere har gode kunnskaper både i muntlig og skriftlig norsk, da dokumentasjon og samhandling med annet helsepersonell både internt, med pasientenes fastlege og med spesialisthelsetjenesten er en viktig del av hverdagen. Alt helsepersonell har etter Lov om Helsepersonell og forskrift om pasientjournal, en personlig plikt til å dokumentere sitt utførte arbeid med den enkelte pasient, noe som krever god norskkompetanse. Tilstøtende kommuner som Asker og Oslo har krav om norskkompetanse på nivå B2 for ansatte som har direkte brukerkontakt og nivå C1 for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning, og for ledere.

For å sikre gode og faglig forsvarlige tjenester, samt for å sikre at den ansatte kan oppfylle sitt lovpålagte dokumentasjonskrav, ønsker Rådmannen å heve nivået på norskkompetanse ved nyansettelser innen Pleie og omsorg til

- B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
- C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning
- C1 - for ledere på alle nivå

Når det gjelder lærlinge- og praksisplasser vil ikke dette språkkravet være gjeldende, så lenge man er i en opplæringssituasjon.

Kravet til norsk kompetanse på nivå B2 er dekket når personen kan vise dokumentasjon for ett av punktene nedenfor

- Har gått alle årene i norskspråklig 9-årig eller 10-årig grunnskole
- Har gjennomført norsk skriftlig og muntlig på Vg3-nivå (393 timer) i norsk videregående skole
- Har bestått Norskprøven fra Kompetanse Norge med resultatet B2 på alle fire delprøver

Kravet til norsk kompetanse på nivå C1 er dekket når personen kan fremlegge dokumentasjon på bestått «Test i norsk – høyere nivå», eller kan dokumentere fullført og bestått 3-årig norskspråklig høyskole eller universitetsutdanning.

Rådmannen vil presisere at det i tillegg til det formelle kravet som settes må gjøres en vurdering av språkforståelsen i intervjusituasjonen.

Referanser

- Kompetanse Norge: <https://www.kompetansenorge.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/Norskprove/#ob=9069>
- Kompetanse Norges høringsutkast til læreplan og kompetansekrav for nivå C1: <https://www.kompetansenorge.no/contentassets/6ce4a46ccc0340f08e57d83fdd07d022/horingsnotat-lareplan-i-norsk-for-voksne-innvandrere-niva-c1.pdf>
- Samordna opptak: <https://www.samordnaopptak.no/info/utenlandsk-utdanning/sprakkrav/krav-til-norsk-og-engelsk-for-hoyere-utdanning/index.html>
- Folkeuniversitetet: <https://www.folkeuniversitetet.no/Spraakkurs/Norskurs-hoeyere-nivaa/Norskurs-hoeyere-nivaa-Perfeksjonering-C1>
- Topp Norsk: <https://toppnorsk.com/2017/09/08/norskprove-b1-b2/>

Vedlegg:

Beskrivelse av språknivåene

4321162

Behandlingen i møtet 02.04.2019 Formannskapet

Forslag fremmet av Kari Brodin Seljelid, Ap

Hovedutvalget for bistand og omsorg orienteres om utviklingen av rekrutteringen i pleie- og omsorgstjenesten.

Forslag fremmet av Harald Sævareid, SV

B1 beholdes som språkkrav til helsefagarbeider

B2 beholdes som språkkrav for sykepleiere

Votering:

Harald Sævareids forslag fikk 1 stemme (SV) og falt.

Innstillingens punkt 1 første prikkpunkt ble enstemmig vedtatt.

Innstillingens punkt 1 andre og tredje prikkpunkt ble vedtatt mot 1 stemme (SV).

Innstillingens punkt 2 med Kari Seljelids tillegg ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet-02.04.2019- 071/19:

Vedtak:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høyskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.
3. Hovedutvalg for bistand og omsorg orienteres om utviklingen av rekrutteringen i pleie- og omsorgstjenesten.

Behandlingen i møtet 13.03.2019 Hovedutvalg for bistand og omsorg

Forslag fremmet av Kari Brodin Seljelid, Ap

1.
  - B2 beholdes for høyskoleutdannede. B2 innføres for fagutdannede på videregående nivå.
  - C1 innføres for ledere på alle nivåer
2. Det legges frem en ny sak høst 2020 som inkluderer evaluering av prøveordningen. Dersom det blir vanskelig å rekruttere helsefagarbeidere, bør nivået for disse vurderes på nytt.

Forslag fremmet av Bjørn Agnar Larsen, R

Saken utsettes og ses i sammenheng med lignende sak meldt til BAUN.

Votering:

Larsens forslag fikk 1 stemme (R) og falt.

Rådmannens nr. 1, første kulepunkt enstemmig vedtatt.

Ved alternativ votering mellom rådmannens forslag nr 1, andre kulepunkt og Seljelids forslag nr. 1, andre kulepunkt ble rådmannens forslag vedtatt mot 4 stemmer (3Ap, 1R).

Rådmannens nr. 1, tredje kulepunkt første ledd ble vedtatt mot 5 stemmer (3Ap, 1V,1R) og andre ledd ble enstemmig vedtatt.

Ved alternativ votering mellom rådmannens forslag nr. 2 og Seljelids forslag nr. 2 ble rådmannens forslag vedtatt mot 4 stemmer (3Ap, 1R)

Hovedutvalg for bistand og omsorg-13.03.2019- 016/19:

Vedtak:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høyskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.

Behandlingen i møtet 13.03.2019 Utvalg for samarbeid

Forslag fremmet av Susanne Kristiansen Nielsen, H

Rådmannen bes legge fremme en sak om norskkrav for ansatte i barnehage, skole og SFO . Saken bør også belyse hvordan dette kan styrkes og følges opp.

Forslag fremmet av Bjørn Martin Johnsen, LOK

B1 beholdes som språkkrav for helsefagarbeidere

B2 beholdes som språkkrav for sykepleiere

Votering:

Rådmannens forslag, punkt 1, ble vedtatt mot 3 stemmer (Stugu, Johnsen, Ljubicic).

Rådmannens forslag, punkt 2, ble enstemmig vedtatt.

Johnsens forslag fikk 3 stemmer (Stugu, Johnsen, Ljubicic).

Nielsens forslag ble enstemmig vedtatt.

Utvalg for samarbeid-13.03.2019- 008/19:

Vedtak:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.
3. Rådmannen bes legge fremme en sak om norskkrav for ansatte i barnehage, skole og SFO . Saken bør også belyse hvordan dette kan styrkes og følges opp.

Behandlingen i møtet 05.03.2019 Eldrerådet

Forslag fremmet av Ragna Berget Jørgensen,

Eldrerådet ønsker å bli orientert underveis i prosessen.

Votering:

Rådmannens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt

Berget Jørgensens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Eldrerådet-05.03.2019- 013/19:

Anbefaling:

1. I pleie- og omsorgstjenesten innføres det en prøveordning med følgende språkkrav:
  - B1 – for ufaglærte med direkte brukerkontakt (videreføres som i dag)
  - B2 - for personer med fagutdanning på videregående nivå
  - C1 - for medarbeidere med 3-årig høgskoleutdanning og ledere på alle nivå
2. Det legges frem en ny sak om 2 år som inkluderer evaluering av prøveordningen.
3. Eldrerådet ønsker å bli orientert underveis i prosessen.

Behandlingen i møtet 04.03.2019 Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Forslag fremmet av Magnar Danielsen, H

Saken tas til orientering. Rådet anbefaler tiltakene.

Votering:

Danielsens forslag ble enstemmig vedtatt.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne-04.03.2019- 012/19:

Vedtak:

Saken Krav til norskkompetanse i pleie- og omsorgstjenesten tas til orientering. Rådet anbefaler rådmannens forslag til nye skjerpede språkkrav.